

УДК 331.45

Коробко О.В.¹, Троян Ю.І.², Яценко А.К.³

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² асист. НУ «Запорізька політехніка»

³ студ. гр. КНТ-213м НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТУДЕНТІВ

Здобуваючи освіту та складаючи плани стосовно своєї майбутньої професійної і особистісної самореалізації, студенти потребують впевненості в завтрашньому дні, інакше з'являється певна дезорієнтація, знижується мотивація на досягнення успіху, подолання різного роду перешкод тощо. В той же час, на відчуття безпеки студентів, поряд з нестабільністю макросоціуму, впливають багато чинників мікросоціального та особистісного характеру, які можуть різною мірою блокувати це відчуття. Сюди можна віднести особливості міжособистісної взаємодії (у вищому навчальному закладі, сім'ї, сфері дозвілля), соціально-психологічний клімат малих груп (у яких достатньо часу проводить молодь), а також індивідуально-психологічні та соціально-психологічні особливості.

Освітня та особистісно розвиваюча функції закладу вищої освіти мають на меті не лише підготувати майбутнього спеціаліста в тій чи іншій сфері трудової діяльності, а й сприяти формуванню його особистості. Разом з цим навчання у ЗВО пов'язане з певними труднощами, які можуть знижувати рівень психологічної безпеки студентів: це й адаптаційний період першокурсників, упродовж якого треба переорієнтуватися від шкільного навчання до навчання у вищій, і регулярні навчальні та екзаменаційні стреси, і можливі конфлікти з викладачами й однокурсниками. Уміння долати ці труднощі є головною умовою збереження психологічної безпеки студентів.

Результати багатьох досліджень науковців свідчать про те, що ефективність освітнього процесу залежить від показника психологічної безпеки освітнього середовища. При цьому виділяється цілий ряд чинників, які визначають специфіку психологічної безпеки особистості в системі освіти. Аналізуючи дослідження можна виділити наступні підходи до розуміння психологічної безпеки: психологічна безпека як соціокультурний феномен; психологічна безпека особистості як стан її захищеності та цілісності особистісного утворення; психологічна безпека з погляду безпеки середовища; психолого-екологічна безпека, забезпечувана через морально-екологічну свідомість; соціально-психологічна безпека як стан захищеності особистості в соціумі; інформаційно-психологічної безпека особистості і середовища тощо.

Психологічна безпека особистості студента буде забезпечена за умов:

- наявності психологічно комфортних умов для навчальної діяльності та розвитку особистості студента;
- вчасного надання першокурснику ненав'язливої психологічної допомоги під час розв'язання питань, що виникають у процесі роботи та взаємодії з однолітками і викладачами;

– психологічного забезпечення умов для формування та розвитку соціальної відповідальності, професійної мотивації та почуття компетентності в інтересах майбутньої фахової діяльності, потреб самої особистості студента і розвитку суспільства;

– актуалізації індивідуальних сил особистості і спокійного подолання «проблемних ситуацій», що виникають під час навчання, спілкування й розвитку першокурсника;

– анонімності процесів розв'язання «стресогенних ситуацій», що виникають під час навчання у закладі вищої освіти і сумісного проживання у гуртожитку, неопублічному характері розв'язання проблем і публічному характері похвали досягнень студента;

– створення умов для самовизначення та самореалізації особистості молодої людини в умовах вищі та створення сприятливих умов для самовдосконалення власного особистісно-професійного потенціалу.

Робота над створенням умов психологічної безпеки особистості студента і безпечного освітнього середовища не повинна припинятися з досягненням певного результату. Насамперед це безперервний процес реагування на нові виклики життя, пошук нових можливостей, ресурсів, генерування нових ідей і правил. Водночас необхідно, щоб всі учасники цього процесу усвідомлювали спільну відповідальність, мали вміння, бажання та добру волю для такої співпраці. Психологічна безпека особистості й середовища невіддільні одне від одного, є моделлю сталого розвитку та нормального функціонування людини у взаємодії із середовищем.

Психологічна безпека студента є необхідною умовою розвитку її функціональних можливостей, профілактики психосоматичних порушень, особистісного потенціалу. Чим більше й повніше особистість використовує можливості середовища, тим успішніше відчувається її вільний і активний саморозвиток.

Отже, можна дійти висновку, що збереження психологічної безпеки особистості студента залежить від цілого комплексу макро- і мікросоціальних чинників. Серед яких найважливішого значення набуває заклад вищої освіти як провідний інститут соціалізації студентської молоді. Освітня та особистісно розвиваюча функції закладу вищої освіти мають на меті не лише підготувати майбутнього спеціаліста в тій чи іншій сфері трудової діяльності, а й сприяти формуванню його індивідуальності.